

בש"פ 4950/14 - נח פיין נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 4950/14

לפני: כבוד השופט א' רובינשטיין

העורר: נח פיין

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו מיום 16.6.14 במ"ת 21297-04-14 שניתנה על ידי סגן הנשיא ד"ר ע' מודריק

תאריך הישיבה: כ"ה בתמוז התשע"ד (23.7.2014)

בשם העורר: עו"ד משה יוחאי

בשם המשיבה: עו"ד לינור בן-אוליאל

החלטה

*

א. ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (סגן הנשיא ד"ר מודריק) במ"ת 21297-04-14 מיום 16.6.14, בגדרה דחה בית המשפט את בקשת העורר לעיון חוזר בהחלה לעצרו עד תום ההליכים המשפטיים

נגדו. ענייננו בפרשיה סבוכה הכוללת מקרים רבים של סחיטה באיומים ועבירות נלוות לכך, בה מואשם העורר בשני אישומים, שהאחד עיקרו סחיטה באיומים, והאחר – עיקרו פריצה לבניין במטרה לגנוב.

רקע והליכים קודמים

ב. נגד העורר - יליד 1947 - ו-15 נוספים הוגש ביום 10.4.14 כתב אישום הכולל 15 אישומים (אשר תוקן ביום 22.4.14), מתוכם מיוחסים לעורר שניים (להלן האישום השישי והאישום השנים עשר) אשר במסגרתם מואשם העורר בביצוע עבירה של סחיטה באיומים לפי סעיף 428 רישא לחוק העונשין, התשל"ז-1977; שתי עבירות של קשירת קשר לביצוע פשע לפי סעיף 499(א)(1) לחוק; ועבירה של פריצה לבניין שאינו מקום מגורים במטרה לגנוב לפי סעיף 407(ב) לחוק.

ג. במרכז הפרשיה עומד איתן חייא (להלן נאשם 1), אשר לפי הנטען במהלך תקופה של שש שנים לערך, העביר בעצמו או באמצעות אחרים סכום של כ-15,000,000 ש"ח לתוך ישראל, מבלי שדיוח על מקורות הכנסתו, נמנע מפתחת חשבון בנק על שמו, רשם זכויות השייכות לו על שמם של אחרים ונקט באמצעים שונים כדי שלא לקשור בינו לבין פעולותיו העסקיות. לפי הנטען עשה נאשם 1 שימוש בכוח ובאיומים להפחדת קרבנותיו, בין היתר באמצעות אנשים שונים אשר ביצעו את הוראותיו. העורר בענייננו (נאשם 4 בכתב האישום) הוא אחד מאלה, שעל פי הנטען במבוא לכתב האישום לקחו חלק פעיל בפעילותו הפלילית של נאשם 1.

ד. על פי עובדות האישום השישי, קשר נאשם 1 קשר עם העורר ונאשמים נוספים (להלן כולם יחד החבורה) כדי להניע את בן משפחתו (במעמד עד מדינה, להלן ש"ח) להעביר אחוזים מסוימים מפרויקטים עסקיים אשר בבעלותו לידי נאשם 1, לאחר שש"ח סירב לעשות כן. בהמשך לכך, זימן נאשם 1 את ש"ח למשרדו של עורך הדין אמנון זכרוני בתואנת שווא; ש"ח הגיע לפגישה, שם חיכתה לו החבורה; נאשם 1 החל לצעוק ולאיים על ש"ח ודרש ממנו להעביר את זכויותיו בפרויקטים אליו, אחרת יפגע בו ובמשפחתו. כאשר סירב ש"ח היכהו נאשם 1 באגרופים ובסטירה, תוך שהוא ממשיך באיומיו, וכל זאת נוכח פני עורך הדין זכרוני.

ה. על פי עובדות האישום ה-12, קשרו העורר ונאשמים 1-2 להתפרץ למשרדיהם של ש"ח ועד מדינה נוסף (י"ת), וזאת כדי לגנוב מסמכים השייכים לאחרונים. העורר שבר את דלת משרדו של י"ת ואילו נאשם 1 השיג מפתח למשרדו של ש"ח מנאשם נוסף. בהמשך לכך, גנבו העורר ונאשמים 1-2 כנטען מסמכים שונים ושיקים השייכים לעדי המדינה.

ו. עם הגשת כתב האישום, הוגשה בקשה למעצר העורר ונאשמים 1,2,3 ו-6 עד תום ההליכים המשפטיים, ולהטלת תנאים מגבילים על יתר הנאשמים. בנוגע לעורר נטען, כי היה עושה דברו והמוציא לפועל של תכניותיו של נאשם 1, ונוכח העבירות המיוחסות לו יש עילה סטטוטורית למעצרו. ביום 13.4.14 קבע בית המשפט לעניין מעצר העורר, כי המסוכנות הנשקפת מהעורר גבוהה נוכח העבירות המיוחסות לו, אולם יש מקום לשקול חלופת מעצר; על כן הורה בית המשפט על עריכת תסקיר מעצר בעניינו. כן צוין, כי בא כוח העורר דאז הסכים באותו שלב לקיומן של ראיות לכאורה, תוך שהוא מבקש כי תישמר לו הזכות להגשת בקשה לעיון חוזר ככל שיהיה "כרסום" של ממש בראיות". בית המשפט נמנע מקבלת בקשת העורר לעניין זה, וציין כי "האפשרות להגיש בקשה לעיון חוזר קיימת תמיד והבקשה תישקל על פי אמות המידה של בקשה לעיון חוזר" (ע' 33).

עמוד 2

ז. ביום 7.5.14 הוגש לבית המשפט תסקיר שירות המבחן. התסקיר נמנע מהמלצה על שחרורו של העורר, אף שהמפקחים שהוצעו הם נורמטיביים (בת זוג, אחיותיו וגיסיו), שכן השירות מצא כי אינם ערים לאחריותו של העורר לבחירותיו, ולסיכון הנשקף ממנו – ולכן לא יוכלו להציב לו גבולות במידת הצורך. בהחלטת בית המשפט מיום 18.5.14 נקבע, כי האישומים המיוחסים לעורר מגבשים עילת מעצר, וכי נוכח תסקירו הלא חיובי של שירות המבחן אין מקום לשחרור לחלופה; כך במיוחד נוכח החשש הגדול לשלומם של עדי המדינה ומחויבותו של העורר לנאשם 1.

ח. ביום 16.6.14 דחה בית המשפט את בקשת העורר לעיון חוזר בהחלטת המעצר. באמצעות בא כוחו החדש טען העורר כך: ראשית, כתב האישום תוקן באופן המייחס לעורר עבירה אחת של סחיטה באיומים ולא שתיים. שנית, הסכמת בא כוח העורר בשעתו לקיום ראיות לכאורה, לא התבססה על עיון בכל חומרי התיק שכן אלה לא היו לפניו, ואילו עיון בראיות על-ידי בא כוחו החדש של העורר מלמדנו שאין די ראיות להוכחת אשמתו של העורר לכאורה. בית המשפט דחה את שתי הטענות, בצינו כי אינן מקימות עילה לעיון חוזר: אשר לראשונה, די בסחיטת אחד מעדי המדינה על מנת להקים עילת מעצר, כך במיוחד בהינתן הקשר שבין העורר ונאשם 1. אשר לשנייה, בית המשפט הפנה לדבריו בדיון מיום 13.4.14, כי הבקשה לעיון חוזר תתקבל ככל שתעמוד בקריטריונים המקובלים לבקשות מסוג זה, ואילו בקשה זו אינה מעלה קריטריון שכזה. על החלטה זו הוגש הערר הנוכחי.

הערר והדיון

ט. נטען, כי בית המשפט המחוזי שגה בכך שקבע כי בא כוח העורר בשעתו הסכים לקיומן של ראיות לכאורה, שכן בא הכוח הסכים לכך לצורך אותו הדיון בלבד, והדברים מצוינים מפורשות בפרוטוקול הדיון. כן נטען, שבית המשפט לא נתן משקל כלל לתיקון כתב האישום בכך שיוחסה לעורר עבירה של סחיטת עד מדינה אחד ולא שניים, בעוד שלדבר נודעה משמעות להחלטה על עצם המעצר. לטענת העורר, שעה שתוקן כתב האישום עניינו אינו שונה מעניינם של נאשמים 5 ו-7, אשר הואשמו גם כן בעבירה סחיטה באיומים אולם לא התבקש מעצרו עד תום ההליכים המשפטיים.

י. עוד נטען, כי בית המשפט שגה בכך שלא בחן את חומר הראיות מחדש בשלב העיון החוזר, שכן ניכר כי החומר לא היה לפני בא כוח העורר בשעתו ואינו מבסס את אשמת העורר לכאורה. כך למשל, עו"ד זכרוני ציין בהודעתו מיום 3.4.14 כי אינו זוכר שהעורר אמר דבר כלשהו במעמד האירוע המיוחס לו במסגרת האישום השישי, והדברים גם עולים מהודעתו של ש"ח מיום 10.3.14 ומיום 12.3.14, וכן מעימות שנערך בינו ובין העורר ביום 9.4.14; רוצה לומר, העורר היה פסיבי באותו מעמד. לבסוף נטען, כי בית המשפט לא נתן משקל מספק לנסיבותיו האישיות של העורר, גילו הגבוה והיותו אב לילדה הסובלת משיתוק מוחין, התומכות גם הן בשחרורו לחלופת מעצר.

יא. בדיון הטעים עו"ד יוחאי, כי לא ניתן משקל בהחלטת בית המשפט קמא לכך שעד המדינה עצמו תיאר כיצד היו הכל המומים לאחר שתקף אותו נאשם 1, והעורר שנכח לא פצה פיו, וכן לכך שהעורר נכח רק באירוע זה ולא באירוע סחיטה של עד המדינה הנוסף. הסכמת הסניגור הקודם היתה, כך נטען, לקיום ראיות לכאורה לצורך הדיון בלבד (13.4.14); חלק מחומר הראיות התקבל בכלל לאחר מכן. אשר לנסיבות האישיות, נטען כי גיל העורר, בעיותיו הרפואיות ונכות בתו מטים את הכף לכיוון שחרור; ויש לזכור כי 20 שנה לא הסתבך העורר בפלילים. אשר לתסקיר הלא חיובי, נטען כי הוא הוגש לפני כתב האישום המתוקן, והמדובר במפקחים נורמטיביים.

יב. עו"ד בן אוליאל טענה למדינה כי אין מדובר בערר ראיות, שכן היתה הסכמה לראיות לכאורה מצד הסניגור

הקודם פעם אחר פעם; אכן נמסר פרט שגוי בדיון הראשוני באשר לכתב האישום על ידי בא כוח המדינה, אך ברי מתחילה שאין מיוחסת לעורר סחיטת עד המדינה האחר; החשש הוא, כדברי התסקיר, ממחויבות העורר למשיב 1, המצדיקה רמת פיקוח גבוהה. אשר לבית המשפט, גם אם היתה טעות כלשהי, הערכת המסוכנות מספקת לסחיטה האחת, ולא נראה כי נפלה טעות.

הכרעה

יג. הסניגור המלומד עשה כמיטב יכולתו לשכנע כי יש בסיס לעיון חוזר בשל טעות שנפלה בהצגת מסוכנותו של העורר, וכן בכך שהסכמת הסניגור הקודם לקיומן של ראיות לכאורה היתה "הסכמה לשעה" וחומר הראיות (שלא הוצג) מצביע על פסיביות של העורר. השוואת כתב האישום המתוקן לכתב האישום המקורי בחלק הרלבנטי אינה מצביעה על הבדל העשוי להטות את הכף, ובית המשפט קמא - בודאי בהחלטה בקשר לעיון החוזר - היה מודע לכל הטענות. אוסיף, כי מצאתי שהסניגור הקודם בדיון ב-1.5.14 (לאחר התסקיר) ציין כי אינו חוזר בו מהסכמתו לראיות לכאורה (עמ' 50 לפרוטוקול). החלטת המעצר היתה ב-18.5.14, לפני חודשיים ושבע לערך. התנאים לעיון חוזר בסעיף 52(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), תשנ"ו-1996 הם "אם נתגלו עובדות חדשות, נשתנו נסיבות או עבר זמן ניכר מעת מתן ההחלטה"; אף לא אחד מתנאים אלה אינו מתקיים לאמיתו, שכן התמונה הבסיסית של השתתפות העורר לכאורה באירוע משמעותי של סחיטה באיומים לא נשתנתה, לא נתגלו עובדות חדשות של ממש, ולא חלף מן ההחלטה אלא זמן קצר יחסית. אזכיר כי רישומו הפלילי של העורר כולל עבירות סמים אשר בשלהן ריצה בשכבר הימים מאסר בפועל של שבע שנים (שלא כהלכה צורפו לרישום שהוגש אלי גם מב"ד ותיק סגור - לתשומת לב הפרקליטות). יד. כידוע סחיטה באיומים היא מן העבירות שהנטיה בהן אינה לשחרר נוכח הסכנה הטמונה בה; אולי היה ניתן לשקול אחרת מעיקרא - ולא בהקשר עיון חוזר נאמרים הדברים - בשל גילו של העורר ונסיבותיו האישיות, לרבות כ-20 שנים ללא הרשעות, אילולא התסקיר הלא חיובי. כל האמור - מכל מקום - מצטרף ומטה את הכף, למצער לעת הזאת, כנגד העורר.

טו. על כן איני רואה להיעתר לערר. עיון מחדש יוכל לבוא בחשבון רק במועד מאוחר יותר, למשל אולי, בלא שאטע מסמרות, לאחר עדות עד המדינה ש"ח, או בהקשר אחר לפי תנאי סעיף 52 לחוק המעצרים.

ניתנה היום, כ"ו בתמוז התשע"ד (24.7.2014).

שׁוֹפֵט